Descrierea procedurilor operaționale care pot reprezenta un ghid de bune practici privind examinarea situațiilor sau a cazurilor care cad sub incidența răspunderii disciplinare

- Propuneri –

dr. Tamara Manea

Capitolul I – domeniul de aplicare, scopul metodologiei, legislația în domeniu.

1. Domeniul de aplicare

Prezenta metodologie se aplică de către Inspecția Judiciare cu ocazia examinării sesizărilor cu privire la faptele ce pot constitui abateri disciplinare în acțiunile judecătorilor (cap. III din Legea 178/25.07.2014 cu modificările ulterioare, cap. IV din Regulamentul privind organizarea, competența și modul de funcționare a Inspecției Judiciare și Regulamentul cu privire la activitatea Colegiului disciplinar).

2. Conținutul și rolul metodologiei

Metodologia constă în prezentarea formalizată, în scris, a tuturor paşilor ce trebuie urmaţi, a metodelor de lucru stabilite şi a regulilor de aplicat în vederea realizării activităţii, cu privire la aspectul procesual.

Rolul prezentelor norme metodologice este de a:

- asigura aplicarea uniformă de către inspectorii-judecători a legislației și practicii în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor ;

- defini, în concret, regulile stabilite în Legea 178/25.07.2014 cu modificările ulterioare, Regulamentul privind organizarea, competența și modul de funcționare a Inspecției Judiciare și Regulamentul cu privire la activitatea Colegiului disciplinar;

- asigura existenţa documentaţiei adecvate derulării activităţii.

3. Legislația aplicabilă:

- Legea nr. 178/25. 07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, cu modificările ulterioare;

- Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspecției Judiciare, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 506/24 din 13 noiembrie 2018;

- Regulamentul cu privire la activitatea Colegiului disciplinar, aprobat prin Hotărârea CSM nr.505/24 din 13.11.2018;

- Codul de etică și conduită profesională al judecătorului, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor.

Capitolul II. – Etapa administrativă desfășurată de Inspecția Judiciară

Etapa administrativă, desfăşurată de Inspecţia Judiciară, care cuprinde două faze: *faza verificărilor prealabile şi faza cercetării disciplinare* reglementate de art. 23 din Legea nr. 178/2014 .

1. Circuitul sesizărilor repartizate Inspecției Judiciare (înregistrare, repartizare, incompatibilități, abținere, recuzare, imposibilitate de a continua verificările);

Pentru buna desfășurare a procedurii disciplinare în special și a altor proceduri în general, este util să fie stabilite reguli detaliate privind înregistrarea și circuitul sesizărilor .

Necesitatea instituirii unor reguli stricte derivă și din faptul că, în procedura disciplinară, pot fi invocate vicii de procedură, începând cu prima etapă a

procesului disciplinar, respectiv faza verificărilor prealabile. Regulile ar putea viza, ***spre exemplu, aspecte legate de:***

- etapa repartizării aleatorii a sesizărilor (art 21 alin. 2 din Legea 178/2014), respectiv, descrierea mecanismului de repartizare aleatorie (în ordine alfabetică după numele inspectorilor, repartizare electronică ținând cont de volumul de activitate și complexitatea lucrărilor sau altă formulă.)

- conexarea înregistrării sesizărilor care au același obiect (art. 10.3 din Regulamentul IJ), respectiv, stabilirea unor reguli după care se realizează acest act procedural (spre ex. numărul mai mare de înregistrare se conexează la cel mai mic în cazul sesizărilor succesive, sesizările se înregistrează sub același număr în cazul celor simultane). Utilitatea acestor reguli derivă din faptul că această operațiune reprezintă o excepție de la repartizarea aleatorie, iar orice excepție trebuie foarte clar descrisă pentru a nu putea fi invocată ca viciu de procedură;

- situația în care Inspecția Judiciară este sesizată cu aspecte care au făcut obiectul unor verificări anterioare, pentru care, după caz, s-a formulat răspuns sau s-a dispus respingerea sesizării sau cercetarea disciplinară și exercitarea acțiunii disciplinare de către Inspecția Judiciară. În acest caz, noua sesizare primește același număr de înregistrare cu cel al sesizării anterioare. În acest caz, inspectorul judecător desemnat întocmește un referat cu propunere de arhivare a lucrării. Referatul va cuprinde aspecte referitoare la data și modalitatea sesizării, aspectele sesizate, aspectele constatate în sesizarea anterioară, dispozițiile legale aplicabile şi propunerea de arhivare a sesizării. Referatul va fi avizat de inspectorul judecător-principal**.** Măsura dispusă se comunică autorului sesizării;

- aspectele referitoare la incompatibilitatea inspectorului desemnat precum și de cele referitoare la imposibilitatea inspectorului judecător de a continua verificările. Și în această situație, este util să fie stabilite reguli clare cu privire la situațiile în care se poate aprecia că inspectorul se află în imposibilitatea de a continua verificările și distincția dintre cazurile de imposibilitate și cele de incompatibilitate. De asemenea, apare ca fiind utilă descrierea pașilor de urmat în procedura de abținere și recuzare (înregistrarea cererilor, soluționarea acestora, redistribuirea sesizărilor). Standardizarea tuturor actelor prin care se admit sau resping astfel de cereri și a celor prin care se dispune redistribuirea sesizărilor poate contribui la aplicarea unitară a dispozițiilor legale și regulamentare.

2. Verificarea prealabilă a sesizărilor (art. 21 alin.1 din L178/2014 și art. 10.20 din Regulamentul IJ).

În cadrul procedurilor operaționale este utilă descrierea modului în care se desfășoară verificările prealabile.

Prezentăm, cu titlul de exemplu, câțiva pași procedurali ce ar putea face obiectul metodologiei:

2.1 solicitarea de relații:

După primirea sesizării, în funcție de aspectele sesizate, inspectorul judecător solicită instanțelor vizate, dacă apreciază că este necesar, prin adresă sau telefonic relațiile necesare soluționării lucrării. În cazul în care relațiile sunt solicitate telefonic se va întocmi un proces-verbal care va cuprinde: numărul lucrării, numele inspectorului judecător desemnat, calitatea persoanei care îl întocmește, data convorbirii telefonice, numărul apelat, persoana cu care s-a purtat convorbirea și calitatea acesteia, relațiile solicitate și orice alte aspecte de interes pentru buna soluționare a cauzei. Procesul-verbal se va atașa la dosar .

În raport de aspectele sesizate, inspectorul judecător poate utiliza, în completarea relațiilor comunicate de instanță, și alte surse de documentare, cum ar fi spre exemplu:

- date şi informaţii din evidenţele Inspecţiei Judiciare sau ale Consiliului Superior al Magistraturii, respectiv actele de control anterioare, lucrările efectuate pentru soluţionarea unor sesizări ce au legătură cu cele supuse verificărilor, înscrisurile aflate în lucrări soluţionate anterior;
- acte, relaţii de la alte instituţii sau autorităţi, precum şi de la orice alte persoane fizice sau juridice. Relaţiile vor fi solicitate prin adresă întocmită de inspectorul judecător și semnată de inspectorul judecător-principal ;

2.2.efectuarea de verificări prealabile directe:

În cazul în care pentru lămurirea aspectelor sesizate este necesară şi efectuarea de verificări directe, inspectorul judecător, de regulă, anunţă, în prealabil, conducerea instantei cu privire la data prezentării şi obiectul verificărilor.

În situaţiile în care se impune efectuarea unor verificări inopinate, prin excepţie, comunicarea prezenţei inspectorilor judiciari la sediul instantei şi a obiectului verificărilor se realizează după finalizarea acestora.

În cadrul verificărilor prealabile directe, inspectorii judiciari pot desfăşura următoarele activităţi:

- examinarea registrelor, mapelor de hotărâri şi a altor evidenţe ale instanței unde îşi desfăşoară activitatea judecătorul verificat;

- examinarea lucrărilor care au legătură cu aspectele sesizate;

- solicitarea copiilor de pe documentele apreciate ca fiind relevante pentru soluţionarea lucrării; Activitățile desfășurate în cadrul verificărilor directe, constatările inspectorului judecător precum şi documentele solicitate în copie se menţionează în cuprinsul unui proces-verbal**.**

- solicitarea unui punct de vedere judecătorului a cărui activitate este vizată sau de la ceilalţi judecători şi de la personalul instanței, cu acordul acestora. Poziția judecătorului verificat sau a celorlalte persoane se consemnează într-un proces-verbal întocmit de inspectorul judecător;

2.3. Situația în care în cursul verificărilor prealabile inspectorul judecător constată și alte încălcări ale normelor legale și regulamentare.

Verificările prealabile efectuate de inspectorul judecător, ca urmare a unei sesizări, sunt, de regulă, limitate la aspectele semnalate. Inspectorul judecător poate însă constata, cu ocazia efectuării verificărilor, orice alte încălcări ale normelor legale sau regulamentare, <u>situaţie în care întocmește un proces-verbal de sesizare din oficiu.</u>

2.4 . Prelungirea termenului de efectuare a verificărilor prealabile.

- stabilirea situațiilor care pot fi apreciate ca fiind motive întemeiate pentru prelungirea termenului de efectuarea;

2.5. Finalizarea verificărilor prealabile (art. 23 alin.1^1din Legea 178/2014)

Finalizarea verificărilor prealabile se constată printr-un proces-verbal întocmit de către inspectorul judecător care au efectuat verificările. Procesul-verbal va cuprinde numărul lucrării, data, calitatea persoanei care îl încheie, mențiunea datei la care au fost finalizate verificările prealabile**.**

În situația în care în urma verificărilor prealabile efectuate se constată disfuncționalități în activitatea instanței ori elemente de practică neunitară, inspectorul judecător întocmește, alături de respingerea sesizării, o notă în care sunt evidențiate aspectele constatate și propunerile formulate. Nota va cuprinde mențiuni referitoare la data şi modalitatea sesizării, aspectele sesizate, conținutul verificărilor prealabile efectuate, aspectele constatate, dispozițiile legale aplicabile şi propunerea formulată**.**

Dacă, în urma efectuării verificărilor prealabile, se constată că nu există indiciile săvârșirii unei abateri disciplinare, inspectorul judecător dispune, prin decizie, respingerea sesizării.

Decizia de respingere va cuprinde mențiuni referitoare la data şi modalitatea de sesizare, aspectele sesizate, conținutul verificărilor prealabile efectuate, data finalizării verificărilor prealabile, situația de fapt reținută și argumentarea soluției, raportat la aspectele sesizate şi la rezultatul verificărilor, precum şi dispozițiile legale aplicabile în speță;

În cazul în care, urmare a efectuării verificărilor prealabile, se constată că există indiciile unei abateri disciplinare, inspectorul judecător întocmește o rezoluţie cu propunere de începere a cercetării disciplinare.

Rezoluţia cuprinde menţiuni privind data şi modalitatea de sesizare, aspectele sesizate, conţinutul verificărilor prealabile efectuate, data finalizării verificărilor prealabile, situaţia de fapt reţinută şi argumentarea soluţiei raportat la aspectele sesizate şi la rezultatul verificărilor, precum şi dispoziţiile legale aplicabile în speţă**.**

3. Cercetarea disciplinară (art. 23 alin.1^3 din Legea 178/2014);

Propuneri pentru elaborarea unor reguli în această etapă administrativă a verificării sesizărilor ce au ca obiect abateri disciplinare:

3.1. Repartizarea lucrării.

Cercetarea disciplinară se efectuează de inspectorul judecător care a efectuat verificarea prealabilă și a dispus începerea cercetării;

Efectuarea cercetării disciplinare de către alt inspector judecător desemnat de inspectorul judecător -principal, ca urmare a repartizării aleatorii, poate fi efectuată în următoarele situaţii:

- imposibilitate de a continua a inspectorului judecător care a efectuat verificările prealabile, a dispus ori a propus începerea cercetării disciplinare;

- în situaţia în care inspectorul judecător care a efectuat verificările prealabile a dispus respingerea sesizării iar Colegiul Disciplinar a admis contestația împotriva deciziei, fiind obligatorie efectuarea cercetării disciplinare. Acest din urmă caz, ar putea constitui o excepție de la regula că același inspector judecător efectuează atât verificarea prealabilă cât și cercetarea disciplinară prin raportare la principiul imparțialității care guvernează activitatea Inspecției Judecătorilor, în componenta aparenței de imparțialitate.

3.2. a. Modul de înștiințare a judecătorului cercetat disciplinar despre declanșarea cercetării disciplinare împotriva sa, precum și a drepturilor și obligațiilor prev. în art. 25 din Legea 178/2014 și art. 10.26 din Regulamentul IJ și standardizarea actelor procedurale .

În vederea efectuării cercetării disciplinare, inspectorul judiciar comunică magistratului faţă de care s-a dispus începerea cercetării disciplinare invitaţia de participare la cercetarea disciplinară şi o copie a rezoluţiei prin care s-a început cercetarea disciplinară.

Actele anterior indicate şi adresa de înaintare, semnate de inspectorul judecător, se înmânează persoanei cercetate, prin intermediul conducătorului instanţei unde funcţionează magistratul vizat, sub semnătură de primire, pe dovada de comunicare**.**

După semnarea dovezii de comunicare, aceasta este remisă Inspecţiei Judiciare prin fax sau prin poștă și se atașează la lucrare.

În cazul în care se refuză primirea actelor prevăzute anterior sau semnarea dovezii de comunicare a acestora, se întocmeşte de către conducătorul instanţei un proces-verbal în care se consemnează această împrejurare. Procesul-verbal se transmite Inspecţiei Judiciare, conform dispoziţiilor precedente.

Dacă persoana cercetată este plecată din ţară sau lipseşte de la sediul instanţei pentru o perioadă mai lungă de timp, aceasta este înştiinţată despre

începerea cercetării disciplinare în modalitatea stabilită de inspectorul judecător prin scrisoare recomandată la domiciliu, telefonic sau prin poşta electronică.

Modalitatea de ducere la îndeplinire a înştiinţării se consemnează într-un proces-verbal.

În cazul în care s-au făcut toate demersurile necesare şi nu s-a putut lua legătura cu persoana cercetată disciplinar, această situaţie se menţionează într-un proces-verbal.

Nerealizarea procedurii de comunicare, din motive obiective, nu împiedică efectuarea cercetării disciplinare şi nu afectează valabilitatea acesteia.

3.3. Desfășurarea cercetării disciplinare.

3.3.1.Locul de desfășurare a cercetării disciplinare:

Cercetarea disciplinară se poate desfășura la sediul Inspecției judiciare sau prin deplasarea inspectorului judecător la sediul instanţei la care își desfășoară activiatea judecătorul cercetat disciplinar.

Refuzul persoanei cercetate disciplinar de a se prezenta la cercetare se constată prin proces-verbal şi nu împiedică efectuarea cercetării.

În caz de imposibilitate obiectivă de prezentare la cercetare a persoanei vizate, se încheie un proces-verbal şi se întocmeşte o nouă invitaţie, prin care se fixează o altă dată pentru efectuarea cercetării disciplinare.

3.3.2. Prezentarea conținutului verificărilor prealabile și solicitarea de explicații judecătorului cercetat.

Justificare: aducerea la îndeplinire a dispozițiilor legale și regulamentare ar fi util să fie consemnată în acte procedurale pentru a se face dovada că a fost respectat dreptul la apărare consacrat de acest text de lege.

În situaţia în care persoana vizată se prezintă la data stabilită pentru efectuarea cercetării disciplinare, inspectorul judecător îi pune la dispoziţie dosarul cuprinzând probele administrate în cursul verificărilor prealabile**.**

După studierea dosarului, inspectorul judecător procedează la ascultarea persoanei cercetate şi încheie în acest sens un proces-verbal de ascultare, în care

se consemnează conţinutul declaraţiei date. Procesul-verbal de ascultare este semnat pe fiecare pagină de persoana cercetată şi de inspectorul judecător care efectuează cercetarea disciplinară.

Persoana cercetată poate fi asistată de un avocat ori de un alt judecător ori procuror.

Dacă persoana cercetată a întocmit o declaraţie scrisă cu privire la aspectele cuprinse în rezoluţia de începere a cercetării disciplinare, aceasta se ataşează la dosarul de cercetare disciplinară.

Refuzul persoanei cercetate de a da declaraţii nu împiedică efectuarea cercetării şi se consemnează într-un procesul-verbal.

3.3.3. Administrarea probatoriului.

După ascultarea persoanei cercetate, inspectorul judecător procedează la verificarea apărărilor şi la administrarea probelor solicitate în apărare.

În cazul existenţei unei imposibilităţi de administrare a unora dintre probele solicitate sau în cazul în care inspectorul apreciază că probele solicitate nu sunt utile şi pertinente pentru determinarea împrejurărilor săvârşirii faptei sau a existenţei ori inexistenţei vinovăţiei, respinge motivat probele respective.

Respingerea motivată a probelor se consemnează într-un proces verbal.

Inspectorul judecător, în funcţie de aspectele rezultate din declaraţia persoanei cercetate sau din probele depuse de aceasta în apărare, poate administra din oficiu orice alte probe pe care le consideră necesare pentru stabilirea faptelor şi urmărilor acestora, a împrejurărilor în care au fost săvârşite, a existenţei ori inexistenţei vinovăţiei.

În cazul ascultării altor persoane, inspectorul judecător procedează la consemnarea declaraţiei într-un proces-verbal care se semnează, pe fiecare pagină, de persoana ascultată şi de inspectorul judecător.

Dacă persoanele a căror ascultare se solicită sau este considerată necesară de către inspectorul judecător refuză să dea declaraţii, această împrejurare se consemnează într-un proces-verbal.

După administrarea tuturor probelor, inspectorul judecător prezintă persoanei cercetate toate probele administrate în cursul efectuării cercetării disciplinare.

Modul de realizare a prezentării probelor şi eventualele obiecţii formulate de către persoana cercetată, se consemnează în procesul-verbal de efectuare a cercetării disciplinare.

3.3.4. Finalizarea cercetării disciplinare:

La finalul cercetării disciplinare, în cazul constatării existenței elementelor constitutive ale unei abateri disciplinare, inspectorul judecător va întocmi un raport care va cuprinde mențiunile cuprinse în art. 10.32 din Regulamentul IJ.

În cazul în care nu se constată existența elementelor constitutive ale abaterii disciplinare, inspectorul-judecător întocmește o decizie motivată de respingere a sesizării.

Decizia ve cuprinde: data şi modalitatea sesizării, aspectele sesizate, conţinutul verificărilor prealabile efectuate, data finalizării verificărilor prealabile, data începerii cercetării disciplinare, data finalizării cercetării disciplinare, situaţia de fapt rezultată din verificările prealabile şi din cercetarea disciplinară, apărările formulate de magistrat pe parcursul verificărilor prealabile şi cercetării disciplinare, fundamentarea soluţiei de respingere a sesizării.

Pentru realizarea unei practici unitare în ceea ce privește întocmirea actelor procedurale ar fi utilă standardizarea acestora.

Justificare: *Existența unor formulare standardizate:*

- elimină situațiile în care elemente importante ar putea fi omise, ceea ce ar conduce la invocarea unor vicii de procedură;

- reprezintă o dovadă a faptului că pe tot parcursul procedurii disciplinare desfășurate de Inspecția Judiciară a fost respectat dreptul la apărare a judecătorului cercetat.

3.3.5. Înaintarea raportului către CD.

Cu privire la finalizarea verificării disciplinare și sesizarea CD poate fi utilă stabilirea unor reguli referitoare la:

- circuitul raportului întocmit de inspectorul-judecător;
- persoana responsabilă de înaintare acestuia;
- forma adresei de înaintare;

- dovada primirii raportului la CD.

În funcție de data înregistrată ca fiind cea a sesizării CD se poate aprecia dacă a fost respectat termenul de 3 zile lucrătoare prevăzut de art. 26 din Legea 178/2014.

Capitolul III. – Participarea inspectorilor- judecători la soluționarea cauzei disciplinare de către CD;

1. Reguli privind participarea inspectorilor la soluționarea cauzei în CD;

Stabilirea unui set de reguli, care să privească participarea inspectorilor în faza de judecată a sesizărilor privind abaterile disciplinare sau a contestațiilor asupra deciziilor de încetare a procedurilor disciplinare, poate fi utilă mai ales, în contextul în care este desemnat un alt inspector decât cel care a efectuat verificările .

Aceste reguli pot viza aspecte legate de:

- desemnarea inspectorului care participă la judecarea cauzei pentru fiecare etapă, respectiv reprezentare la Colegiul disciplinar (poate fi utilă o standardizare a actului de desemnare care va fi depus la dosarul cauzei);
- înlocuirea inspectorului desemnat inițial să se prezinte în faza de judecată;
- prezentarea opiniei inspectorului ;

2. Motivarea căii de atac a contestației .

Motivarea contestației poate de asemenea, să fie standardizată, stabilindu-se principalele elemente ce trebuie să le conțină.